

Seat No. : _____

TP-108

B.A. Sem.-III

May-2013

ECONOMICS (Core 203)

(Economic Systems)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 70

- સૂચના : (1) બધા જ પ્રશ્નો ફરજિયાત છે.
(2) જમણી બાજુ દર્શાવેલ આંકડા ગુણ દર્શાવે છે.

1. (અ) આર્થિક પદ્ધતિના લક્ષણો જણાવો. 7
અથવા
મુક્ત વેપારના લાભાલાભ સમજાવો.
(બ) મૂડીવાદની મર્યાદાઓ દર્શાવો. 7
અથવા
મૂડીવાદમાં ખાનગી મિલકત અને હરિફાઈની સંસ્થાનું મહત્ત્વ તેમજ મર્યાદાઓ ચર્ચો.
2. (અ) સમાજવાદના મુખ્ય લક્ષણો જણાવો. 7
અથવા
સામ્યવાદની નિષ્ફળતાઓ ચર્ચો.
(બ) ગાંધીજીના પાયાના આર્થિક વિચારો જણાવો. 7
અથવા
ગાંધીજીનો વાલીપણાનો સિદ્ધાંત સમજાવો.
3. ટૂંકનોંધ લખો : (ગમે તે ચાર) 16
(1) જમીનદારી પ્રથા
(2) મૂડીવાદનું સ્વરૂપ
(3) મૂડીવાદની સિદ્ધિઓ
(4) માર્ક્સના અધિશેષ મૂલ્યનો સિદ્ધાંત
(5) સમાજવાદી આર્થિક પદ્ધતિમાં કેન્દ્રીય આયોજનનો ફાળો
(6) યંત્રોની મર્યાદા
(7) વર્તમાન આર્થિક વિચારસરણી અને ગાંધીવાદી વિચારસરણી વચ્ચેનો તફાવત

4. નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ એક કે બે વાક્યોમાં આપો :

12

- (1) વેપારવાદ એટલે શું ?
- (2) મુક્ત વેપાર એટલે શું ?
- (3) મૂડીવાદની વ્યાખ્યા આપો.
- (4) ગ્રાહકની સર્વોપરિતા એટલે શું ?
- (5) સમાજવાદની વ્યાખ્યા આપો.
- (6) ગાંધીજીનો ગ્રામ સ્વરાજનો ખ્યાલ સમજાવો.

5. (અ) સાચો વિકલ્પ પસંદ કરી ખાલી જગ્યા પૂરો.

7

- (1) આર્થિક પદ્ધતિ એ _____ ની વહેંચણી કરવાનું કાર્ય કરે છે.
(આવક, મિલકત, જમીન)
- (2) આર્થિક પદ્ધતિને આકાર આપવામાં _____ ફાળો અગત્યનો છે.
(સરકાર, માનવી, કુદરત)
- (3) મૂડીવાદી આર્થિક પદ્ધતિની ટીકા _____ એ કરી હતી.
(કાર્લ માર્ક્સ, પીગુ, રોબિન્સ)
- (4) _____ આર્થિક પદ્ધતિમાં ગ્રાહક સર્વોપરિ છે. (મૂડીવાદ, સમાજવાદ, સામ્યવાદ)
- (5) ઉત્પાદનના સાધનોની માલિકી સમાજવાદમાં _____ ની હોય છે.
(વ્યક્તિ, સમાજ, સંયુક્ત માલિકી)
- (6) _____ માં આવક અને સંપત્તિની સમાન વહેંચણી થાય છે.
(મૂડીવાદ, સમાજવાદ, મિશ્ર અર્થતંત્ર)
- (7) ગાંધીજીએ _____ વર્ષમાં રચનાત્મક કાર્યક્રમ રજૂ કર્યો હતો.
(1940, 1941, 1942)

(બ) નીચેના વિધાનો સાચાં છે કે ખોટાં છે. સમજાવો :

7

- (1) આર્થિક પદ્ધતિ વડે સાધનોની બુદ્ધિ યુક્ત ફાળવણી શક્ય બને છે.
- (2) નફો એ મૂડીવાદની મહત્ત્વની સંસ્થા છે.
- (3) મૂડીવાદનો વિકાસ તબક્કાવાર થયો છે.
- (4) આર્થિક પદ્ધતિનું મૂલ્યાંકનનું કામ મુશ્કેલ નથી.
- (5) કાર્લ માર્ક્સે મૂડીવાદના ચાર પ્રકારો દર્શાવ્યા છે.
- (6) ગાંધીજીનો ટ્રસ્ટીશીપનો સિદ્ધાંત ધાર્મિક ભાવના અને તત્ત્વજ્ઞાન પર આધારિત છે.
- (7) આર્થિક પદ્ધતિ એક સાધ્ય છે.

Seat No. : _____

TP-108

B.A. Sem.-III

May-2013

ECONOMICS (Core 203)

(Economic Systems)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 70

- Instructions :** (1) All questions are compulsory.
(2) Figures to the right side indicate marks.

1. (a) Explain the characteristics of Economic System. 7
OR
Describe the advantages and disadvantages of Free Trade.
- (b) Explain the limitations of Capitalism. 7
OR
Discuss the significance and limitations of the institutions of private property and competition under capitalism.
2. (a) Explain the main features of Socialism. 7
OR
Discuss the failures of Communism.
- (b) Discuss basic features of Gandhian economic thoughts. 7
OR
Explain Gandhiji's Principle of Trusteeship.
3. Write short notes : (any **four**) 16
- (1) Feudalism
(2) Nature of Capitalism
(3) Achievements of Capitalism
(4) Marx theory of surplus
(5) The role of central planning in socialist economic system
(6) Limitations of Machines
(7) Difference between modern economic ideology and Gandhain ideology

4. Answer the following questions in **one** or **two** lines : **12**
- (1) What is Mercantilism ?
 - (2) What is Free Trade ?
 - (3) Give the definition of Capitalism.
 - (4) What is Consumer's Sovereignty ?
 - (5) Give the definition of Socialism.
 - (6) Explain Gandhiji's Gram Swaraj concept.
5. (a) Fill up the gaps by choosing the correct option : **7**
- (1) Economic system does the work of distribution of _____.
(Income, Property, Land)
 - (2) The economic system is designed through the contribution of _____.
(Government, Man, Nature)
 - (3) _____ had criticized the capitalistic economic system.
(Karl Marx, Peigu, Robins)
 - (4) The consumer is 'Sovereign in _____ Economic system.
(Capitalism, Socialism, Communism)
 - (5) The ownership of the sources of production in Socialist system lies with _____.
(Individual, Society, Joint ownership)
 - (6) In _____ economic system income and wealth are distributed equally.
(Capitalism, Socialism, Mix economy system)
 - (7) Gandhiji had presented the construction programme in _____.
(1940, 1941, 1942)
- (b) Say whether the following statements are **true** or **false** and explain. **7**
- (1) Intellectual distribution of resources possible through economic system.
 - (2) Profit is the most important institution of capitalism.
 - (3) Capitalism has developed through stages.
 - (4) It is not difficult to evaluate the economic system.
 - (5) Karl Marx has shown four types of Capitalism.
 - (6) Gandhiji's ideal of Trusteeship is based on Religious feelings and Philosophy.
 - (7) Economic System is an end in itself.
-